

Τὰ ἐν τῷ πόλει τοῦ ὄρους ἁπλοῦς ἔργον ἐστὶν
 Ζυμωθῆναι ἄνωθεν ὡς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκείνης ἐποχῆς

1) ὅτι ἐν τῷ ἱερῷ τούτῳ ὡς καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις συνελατρεύετο ὁ Κύριος Ἦρωσ, ὅστις ὡς ἀλεξίκακος καὶ σωτὴρ συνεταυτίσθη ὑπὸ τινος λάτρευος τῆ θεῶ τῆς ὑγείας· 2) ὅτι συνδυαζομένης τῆς λειτουργίας τοῦ ἱεροῦ τούτου μετὰ τῆς κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους λειτουργίας τοῦ **Νυμφαίου-ἱεροῦ τῶν Βουρδαπινῶν Νυμφῶν**, τοῦ ἀποκαλυφθέντος τῷ 1898 μετὰ πολλῶν ὡσαύτως εὐρημάτων ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολόγου Δοβροσκού παρά τῃ ἀριστερῇ τοῦ Ἐβρου δ' ἔχθη ἐν τῇ αὐτῇ περιφερείᾳ (Βησσαπάρας-Τατάρ Παζαρτζίκιου) 1) καὶ μετ' ἄλλων γνωστῶν ἤδη ἡμῖν ἱερῶν ἐξ ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων μνημείων προερχομένων ἐκ τοῦ αὐτοῦ τόπου καὶ χρόνου, οἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ οἰκοῦντες Βησσοὶ κατεῖχοντο ὑπὸ τῆς αὐτῆς ὡς οἱ ἄλλοι Θράκες τότε θρησκοληφίας· 3) ὅτι ἐκ τῆς ἐν ταῖς ἐντεῦθεν καὶ ἄλλοθεν ἐπιγραφαῖς Ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τοῦ τύπου αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν κυρίων Θρακικῶν ὀνομάτων, τυπικῶς ἐξηλληνισμένων, μετὰ πατρωνυμικῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ρωμαϊκῶν ἢ τανάπαλιν τεκμηριῶνται ὁ ἐξελληνισμὸς τῶν ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ Βησσῶν, ὅστις ἤρξατο ἐπὶ μακεδονοκρατίας, συνετελέσθη δὲ ἐπὶ ρωμαιοκρατίας 2). Ὁ ποικίλος φωνητικὸς μετασχηματισμὸς τοῦ τοπωνυμικοῦ τοῦ θεοῦ ἐπιθέτου Ζυμωθῆναι εἰς Ζινδοουμηνός, Ζυλμυζδερηνός, Ζυμυζδερηνός, Ζυσοδερηνός δηλοῖ ἄνοιαν τῆς Θρακικῆς γλώσσης καὶ 4) ὅτι ἐπακολούθημα τοῦ τε ἐξελληνισμοῦ τούτου τῶν Βησσῶν καὶ τῆς θρησκοληφίας τῶν ἀναντηρήτως θά ἦτο ἡ ἐξημέρωσις αὐτῶν ἐπὶ ρωμαιοκρατίας· ἐκ τούτου δὲ ἡ παρά Στράβωνι εἰδησις ὅτι ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ οἱ Βησσοὶ «ὑπὸ ληστῶν λησταὶ προσαγορεύονται, καλυβίται τε καὶ λυπρόβιοι» 3), φαίνεται ἡμῖν ἐξωγκωμένη καὶ μάλλον ἐκ παραδόσεως ἀπὸ τοῦ παρελθόντος παραεινάσα, μεταβιβαζομένη ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, εἰ μὴ περὶ πάντων, τοῦλάχιστον περὶ τῶν ἐν τῇ πεδιάδι ταύτῃ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν οἰκούντων φύλων, ἅτινα ἠσχολοῦντο περὶ τὰς τέχνας καὶ τὴν γεωργίαν 4). Ἄνευρεθεῖσα ἐν τῷ

1) Dobrasky, Sbornik, τόμ XIII, σελ. 404 καὶ XVI—XVII, σελ 64 κέξης καὶ Bull, de corr. Hellenique, ἔτ. 1897, σελ. 119.

2) Ἴδε, Μυρτ. Ἀποστολίδου, Συλλογὴ ἐπιγρ. Φιλιππουπό. λεως, «Θρακικά», τόμ. XII, ἔτ. 1939, ἐπιγρ. 183, σημ. 4.

3) Στράβωνος, VII, 5, 12.

4) Οἱ Βησσοὶ ἦσαν περιώνυμοι διὰ τὴν ἐν τῇ μεταλλουργίᾳ ἐπιτηδεϊότητα τῶν γινώσκοντες τὴν κατεργασίαν τοῦ σιδήρου, τοῦ χαλκοῦ, τοῦ ἀργύρου καὶ τοῦ χρυσοῦ. Ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις των κατεσκευάζοντο τὰ περίφημα Θρακικὰ ὄπλα, ἰδίᾳ ἡ σιδηρὰ μάχαιρα ἢ σκάλμη καὶ ὁ πέλεκυς. Ἦσαν δὲ καὶ δεῖοι μεταλλωρύχοι. V e g e t i i, II, 11. καὶ IV, 24.—Ἴδε καὶ T o m a s s e h e k, ἔνθα ἀνωτ. I, σελ. 76.

ἱερῷ ἀναθηματικῆ ἐπιγραφῆ ἀξιωματοῦχου ἑλληνορωμαίου στρατιωτικοῦ τοῦ Ἀδρηλίου Διονυσοδώρου εἰς τὸν ἐπιφανέστατον θεόν Ἀσκληπιὸν Ζυμωθῆναι ἐπὶ ληστολογῆσει (ληστολογῆσας 4) δηλοῖ τὴν συστηματικὴν τῶν ληστῶν καταδιώξιν καὶ σύλληψιν, εἴ που ἐνεφανίζοντο.

1) Ἄνωθεν ὡς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκείνης ἐποχῆς

φει ὁ Ὀμηρος¹⁾, ἀφηρωίσθη ὑπὸ τῶν φιλίππων Θρακῶν ὡς ἱππηλάτης, σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως διαδιδομένης τῆς λατρείας αὐτοῦ παρά τῷ λαῷ καὶ ἰδίᾳ παρά τῷ ἐν τῇ ὑπαίθρῳ οἰκοῦντι κατήντησεν ὡς ὁ δημοφιλέστατος ἥρωας νὰ ὑπολαμβάνηται ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς ρωμαϊοκρατίας ὡς μόνος ἔθνικός τῶν Θρακῶν θεός, ὅθεν συνεταυτίσθη καὶ ἄλλοις ἥρωσι (Διοσκούροις), Θρακικοῖς θεοῖς καὶ τοῖς μεγάλοις Ἑλληνικοῖς θεοῖς Ἀπόλλωνι, Διονύσῳ καὶ Ἀσκληπιῷ²⁾ ὅτι καταπίπτει ἡ γνώμη τοῦ Ν. Vouliitsch ὅτι ὁ Θραξ Ἰππεὺς δὲν ἦτο τοπικός θεός, τὰ δὲ ἀνάγλυφα αὐτοῦ (ὁ τύπος μᾶλλον) εἰσῆχθησαν ἐξ Ἑλλάδος καὶ ὅτι ἀδύνατον ὁ Ἀσκληπιός καὶ ὁ Ἀπόλλων νὰ παρεστάθωσαν ὡς ἱππεῖς. Ἄλλ' ἀφοῦ ἦτο ὁ Ρῆσος, πῶς δὲν ἦτο ἐπιχώριος ἥρωας καὶ θεός; ἀναμφιβόλως ὅμως ὁ τύπος αὐτοῦ ἐν τῇ τέχνῳ ὡς ἥρωος ἱππέως παρελήφθη παρά τῶν Ἑλλήνων συμπαραληφθέντος ἅμα καὶ τοῦ ὀνόματος ἥρωος, ὡς εὐαρμοστοῦντος αὐτῷ ὡς **ἀνακτι-βασιλεῖ**, ἄρα καὶ ἥρωι³⁾, ὅθεν τὸ ἐπὶ τῶν ἀναγλύφων ἀείποτε ἀπαντῶν: **Κυρίῳ Ἥρωι ἢ θεῷ Ἥρωι** καὶ ζ') ὅτι τὸ ἱερὸν ἰδρύθη κατὰ τὸ δευτερον ἡμισυ τοῦ πρώτου μ. Χ. αἰῶνος, ἐξ ἀναθηματικῆς ἐπὶ βῶμοι ἐπιγραφῆς εἰς τὸν αὐτοκράτορα Νέρουαν Τραϊανὸν Καίσαρα (98—117), κατεστράφη δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ τετάρτου αἰῶνος—ἐκ νομισμάτων ἀνευρεθέντων ἐν αὐτῷ ἀναμφηρίστως ἢ μὴ ἀνεύρεσις ἐν αὐτῷ κατὰ τὰς ἀνασκαφὰς νομισμάτων μεταγενεστέρων χρόνων δηλοῖ τὴν μὴ λειτουργίαν αὐτοῦ περαιτέρω εἴτε τότε καταστραφέντος—κατὰ τὴν δευτέραν εἰς τὴν Θράκην τῶν Γότθων ἐπιδρομῆν) εἴτε ἀχρηστευθέντος ἕνεκα τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν περιοικούντων Θρακῶν καὶ καταστραφέντος τότε ἢ βραδύτερον· ἀλλὰ ἢ εἰς τὸν Τραϊανὸν ἀναθηματικῆ ἐπὶ βῶμοι ἐπιγραφῆ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ληφθῆ ὡς χρονικὴ ἀφαιτηρία τῆς ἰδρύσεως τοῦ ἱεροῦ, διότι ἐνδέχεται τὸ ἱερὸν νὰ ὕφίστατο καὶ πρότερον καὶ νὰ μὴ περιεσώθησαν ἢ νὰ μὴ ἐγένοντο ἐνδείξεις τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Ὁ Θραξ Ἰππεὺς—Κύριος Ἥρωας ἀπαντᾷ ὡς ἔθνικός τῶν Θρακῶν ἥρωας ἢ θεός κατὰ τὸν τέταρτον ἤδη π. Χ. αἰῶνα, διότι ὡς τοιοῦτος ἀναμφιβόλως ἐγλύφθη ἐπὶ τῆς ἀναγλύφου στήλης, ἐφ' ἧς ἐχαράχθη ἢ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ τοῦ βασιλέως Κετριπόρεως (356—355 π.Χ.) συνθήκη³⁾.

§ 7. Τὰ ἐκ τῆς ὑπὸ τοῦ Τσόντσεφ ἀποκαλύψεως τοῦ ἱεροῦ τούτου τοῦ Ζυμυδρηνοῦ Ἀσκληπιοῦ θετικὰ συμπεράσματα εἶναι καθ' ἡμᾶς:

1) Ὁ μ ἢ ρ ο υ, Ἰλ. Κ, 470—515.

2) Μ υ ρ τ. Ἀ πο σ τ ο λ ῖ δ ο υ, Ἐνθ' ἄνωτ. σελ. 15 § 8 καὶ 19 § 11.

3) ΣΙΑ, τόμ. II, 66β.—Dumont-Homolle, ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 509.—Σ α μ ο θ ρ ἄ κ η Ἀχ., Κετριπόρις βασιλεὺς τῶν Θρακῶν, Ἀρχεῖον Θρακ. θησαυροῦ, τόμ. Δ', ἔτ. 1937—38, σελ. 43 κέβη.